

Eko-Mat Centrum

Ekomatcentrums Nyhetsbrev

Nr 4: 2018

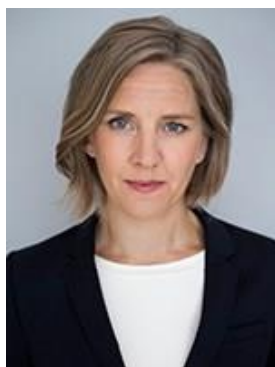
*Vilket härligt väder vi fått, men vart tog våren vägen? Helt plötsligt var snön borta och solen värmdde som vilken sommar dag som helst. Snödropparna blev till vitsippor, påskliljor och pingstliljor slog ut samtidigt och några dagar senare var det dags för fruktträden och tulpanerna, allt under loppet av drygt en vecka. Vilken explosion!
Hälsningar Mimi & Eva*

EKOMATSLIGAN 2018

21 maj kommer miljöminister Karolina Skog att dela diplom till alla kommuner, landsting och regioner med minst 33 % ekologiska inköp.

Karolina Skog (MP) är sedan 2016 miljöminister i regeringen. Hon har en bakgrund som human-ekolog och kommunalråd i Malmö. Regeringen har antagit mål om att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030. Offentliga kök i Sverige har en avgörande roll för att öka takten i efterfrågan på ekologisk mat.

Karolina Skog

Ekomatsligan är ett bra tillfälle att sprida goda exempel på det ambitiösa arbete som görs lokalt och miljöminister Skog är mycket glad över att få vara årets prisutdelare.

Årets tema är **Biologisk mångfald**. Har du missat att anmäla dig? Ring oss idag, kanske det fortfarande går att ordna.

VIKTIGT!!

Den 25 maj börjar EU:s nya data-skyddsförordning (GDPR) gälla. Vi vill vara tydliga med att vi respekterar dina personuppgifter och att vi inte har för avsikt, nu eller i framtiden, att sälja dessa uppgifter till någon tredje part. Maila oss om du vill att vi tar bort din mailadress från vårt register.

I förra numret skrev vi om världsstatistiken för eko. Källan skulle ha varit Karin Ullvén, EPOK, inte IFOAM. Gå gärna in på EPOKs hemsida för andra intressanta artiklar: www.Epok.se

Vi hade även med lite nyheter från MatTanken. Uppmärksamma läsare har säkert undrat vad MatTanken är för något. Mattanken är ett projekt som drivs av Landsbygdsnätverket för främjande av hållbara offentliga måltider. Även här kan ni hitta mer matnyttigt på: www.mattanken.se

Läs om:

Afrikansk svinpest finns nu i Ungern, sid 3
Mer finansiering till ekologiskt, sid 5
Skräpmat vanligaste dödsorsaken i USA, sid 9

Föreningen

21 MAJ !!!

Ekomatsligan 2018

Den 21 maj är det dags för årets Ekomatsliga. Vi ser fram emot att fira offentlig sektors höga ekologiska livsmedelsinköp.

Ekomatsligan 2018
Biologisk mångfald

PLATS: Bryggarsalen, Norrtullsgatan 12N, Stockholm

9:30-10:00 **Kaffe och registrering**

10:00-10:05 **Välkommen!**

10:05-10:25 **Blommor, bin och pollinering**
Ola Jennersten, WWF, expert biologisk mångfald.

10:25-10:40 **Låt barnen träffa en ekologisk bonde!**
Elin Rydström, Ekologiska lantbrukarna och ekobonde.

10:40-11:10 **Mingel bland utställande företag & tävlingen**

11:10-11:30 **Samarbete Strängnäs kommun och Hornuddens trädgård**
Hornudden & Karin Lundell, Strängnäs

11:30-12:00 **Framtiden för ekologisk frukt och grönt från Sverige**
Samtal om; Vad vi gör och kan göra för att bibehålla och öka den svenska ekologiska frukt och gröntproduktionen?
Elin Rydström, Karin Lundell, Karin & Mats Sjöstedt, Ulrika Brydning, Wiveka Almgren

12:00-13:00 **Lunch, företag ställer ut.**

13:00-13:15 **Varför KRAV och inte bara ekologiskt?**
Staffan Carlberg, KRAV

13:15-13:30 **Priset för 60 % ekologiskt!**
Malin Holmve & Eva Fröman

13:30 -13:45 **Vem vet mest om grön växtmat?**
Prisutdelning och genomgång av frågor och svar i vår tävling om grön växtmat. Slogan om grön växtmat!

13:45-14:00 **Regeringens mål och ambitioner för ekologiskt**
Miljöminister Karolina Skog

14:00-15:00 **Ekomatsligan 2018, resultat & prisceremoni**
Svekomatspriset
Ekologiska lantbrukarna, Elin Rydström
Ekobrödspiset
Polarbröd delar ut diplom
Ekomatsligan
Diplomutdelare miljöminister Karolina Skog
Vinnaren i Ekomatsligan 2018

15:00-15:30 **Svekologiskt kaffebord med mingel**

Rapporten "Åtgärdsplan för att öka produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel" är nu färdig och finns att ladda ner på Jordbruksverkets hemsida:

<https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/ra1816.html>

ÅRSMÖTE 29 maj!!

Om 2 veckor träffas vi på Rosenhill kl 17:00, Ekerö. Efter styrelsemötet blir det en guddad rundvandring på Rosenhill. Anmäl dig till: info@ekomatcentrum.se

SISTA CHANSEN!

Snart är det årsmöte och en ny styrelse ska väljas. Kontakta vår styrelse om du känner någon valberedning om du känner någon som skulle passa perfekt? Eller är du själv intresserad av att vara delaktig i vår verksamhet?

Mail till vår valberedning:

Lotta Brinck eller Kristina Sjöholm:

Lotta.brinck@sodertalje.se
kristina.sjoholm@vregion.se

Aktuellt

Afrikansk svinpest har smittat vildsvin i Ungern

Den Afrikanska svinpesten ASF (African swine fever) påträffades den 21 april på vildsvin i Ungern. Ungern har under två års tid kontrollerat döda vildsvin nära gränsen mot Ukraina och Polen och sedan ett år tillbaka infört gränskontroller för gris och livsmedel som innehåller gris. Men, det första fallet av ASF har nu påträffats i mitten av landet, dvs långt ifrån riskzonerna. Man har ännu inte identifierat smittkällan och det finns nu två möjliga scenarier.

Det första är smittade vildsvin vid gränsen bär smittan och att dessa undgått att bli upptäckta. att smittkällan missat

Källa: PigWorld, 24 april 2018

Miss a inte;

EKOLOGISKA FRAMTIDSDAGEN den 17 MAJ!

Vad tycker våra politiker om ekologiskt lantbruk och ekologisk mat? Vill de satsa på Sverige som ekoland? Missa inte utfrågningen av våra 8 riksdagspartier – alla är på plats!

Under Ekologiska Framtidsdagen får du också veta hur ekologisk produktion bidrar till **FN:s globala hållbarhetsmål** och till en **hållbar livsmedelsproduktion i Sverige**. MatLust visar hur de arbetar med **hållbar mat regionalt** och serverar beviset till lunch - Södertäljerullen à la Mathias Dahlgren.

När: Torsdag 17 maj, kl 9.00–15.45

Var: Magasinet/Münchenbryggeriet, Söder Mälarstrand 25, Stockholm

För mer info: info@organicsweden.se

Anmälan senast den 4 maj

Allt mer svenskt i offentliga kök

Ny statistik visar att värdeandelen för svenska animaliska livsmedel inom offentlig sektor uppgick till 67 procent under 2017, en dryg procentenhet mer än året innan. Den nedåtgående trenden för svensk ost har vänt samtidigt som köttets uppgång har bromsat in

Källa: ATL, 6 april 2018

Nyheter

Allt mer frukt och grönt på svenskens bord

Andelen grönsaker i svenskarnas matkassar ökar och började ta ett rejält skutt uppåt för några år sedan, enligt statistik från SCB.

Vi köper allt mer mat – och det är några varukategorier som allt oftare läggs i kundvagnen. Det visar Statistiska Centralbyrån (SCB) som har sammanställt data från livsmedelsförsäljningen i Sverige mellan 2000 och 2016.

Tack vare befolkningsökningen har livsmedelshandeln i genomsnitt ökat med 2,1 procent per år mellan de åren. Men även räknat per person har försäljningsvolymen ökat.

Statistiken visar att **grönsaksförsäljningen ökat kraftigt** i Sverige under perioden. Där tros ett ökat miljöintresse från konsumenterna ha spelat in, skriver SCB. Före år 2010 var ökningen blygsam, men grönsaksförsäljningen har därefter vuxit med drygt 5 procent i genomsnitt under åren 2011-2016.

Fruktförsäljningen ökar också, om än i blygsammare tempo, med i genomsnitt 1,5 procent per år under perioden. Noterbart är att priset på frukt har ökat stadigt och är det livsmedel som har stigit mest i pris. En förklaring till det är den ökade försäljningen av ekologiska frukter.

Kött är den största livsmedelsutgiften för hushållen och är också ett av de livsmedel som ökat mest i försäljningsvolym under åren 2000-2016. Det var framför allt i början av 2000-talet som försäljningsökningen började ta fart, enligt SCB. År 2016 köpte varje svensk i genomsnitt kött för cirka 3 800 kronor.

Av den totala livsmedelsförsäljningen utgjorde kött drygt 18 procent år 2016. I jämförelse kan nämnas att suget efter fisk har varit betydligt mindre. Fisk utgör den varugrupp som har haft den svagaste försäljningsutvecklingen under 2000-talet. Försäljningen har endast ökat med i genomsnitt 0,4 procent per år.

Vad har då ökat mest? Det har försäljningen av sötsaker gjort. Glass, godis, choklad och andra bakverk får svenskarna allt oftare att låta på plånboken. År 2016 köptes i genomsnitt sötsaker för ungefär 3 000 kronor per person. Försäljningen av socker direkt till konsument, som strösocker och florsocker har däremot inte ökat i någon större omfattning.

Fotnot: För att fånga förändringen i den sålda kvantiteten snarare än prisförändringen är försäljningen mätt i fasta priser enligt SCB.

Källa: ATL- Lantbrukets Affärstidning, 28 april 2019

NYHET!
KRAV- & Nyckelhålsmärkt Grahamsbulle

Tävla om Ekobrödspriset 2017!
 Ju mer ekologiskt bröd din kommun använder, desto större chans att vinna.

Läs mer om tävlingen på www.ekomatcentrum.se och på www.polarbrod.se/ekobrodspiset

Ett ovanligt gott samarbete mellan Polarbröd och EkomatCentrum.

SÄLJPARTNER
 HÅLL & CO

Tel: 08-672 07 50

KRAV
 EU
 100% ÖKOLOGISKT
 EKOLOGISKT
 EU ÖKOLOGISKT

Regeringen skjuter till 50 miljoner kronor för att öka produktionen av ekomat.

Svenskarna köper allt mer ekologiska livsmedel. Nu tillsätter regeringen 50 miljoner kronor fram till år 2020 för att produktionen ska möta den ökade konsumtionen.

– Vi har en stor efterfrågan på ekologiska produkter och den produktion vi har i dag räcker inte. Sverige måste importera ekologiska livsmedel. Vi vill stimulera en ökad ekologisk produktion, säger landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S).

Det är Jordbruksverket som tillsammans med näringslivet och berörda aktörer inom branschen som ska se över hur det går att öka produktionen av ekologisk mat. Beslutet fattas av regeringen på torsdagen.

Utgångspunkten för hur produktionen ska stimuleras är en rapport som Jordbruksverket överlämnade till regeringskansliet den 28 februari i år.

Tillskottet till ekokassan förväntas kunna leda till fler arbetstillfällen inom sektorn, såväl inom jordbruket som inom livsmedelsindustrin, samt en ökad export av svenska ekologiska livsmedel.

– Det finns en efterfrågan från andra länder att köpa svenskt ekologiskt. De vet att vi håller oerhört hög livsmedelssäkerhet. Jag skulle vilja påstå att den är världsbäst. Det har flera länder upptäckt och det gör att det är ett tryck på svenska livsmedel. Vi har dessutom en ambition att öka vår totala produktion av livsmedel, säger Sven-Erik Bucht.

Källa: DN, Ida Yttergren

Bra att Sverige tar nya tag när det gäller ekologiskt, men vi ligger i lä jämfört med Danmark där det sedan många år satsas stort på ekologiskt jordbruk, ett exempel är en Jordbruksfond som tecknas i dagarna.

FAKTA om Danmarks ekologiska jordbruksfond

– Danmarks ekologiska jordbruksfond, Ekofonden, är ett samarbete mellan Danmarks naturskyddsförening och Ekologisk landsförening som består av ekologiska lantbrukare,

200 företag och även konsumenter.

– Bland företagen finns små grönsaksföretag, men också giganter som Arla.

– Fonden fick in nära 30 miljoner danska kronor från företag, organisationer och privatpersoner och har ett totalt kapital på 100 miljoner.

Källa: Land & lantbruk.se 13 maj 2018

Aktuellt

Sluta svälja myterna om ekologiskt!

Att ekologiskt inte längre är en trend, vet många av oss sedan flera år tillbaka. Till exempel skrev butikskedjan Willys i ett pressmeddelande för över 2 år sedan, baserat på sin årliga kundundersökning: *Ekologisk mat har fått sitt definitiva genombrott. Från att ha varit en angelägenhet främst för den trendkänsliga innerstadsbon finns nu ekologisk mat på snart sagt var mans bord.* Därför tycker vi att följande debattartikel, från MVT den 24 april 2018, var värd att synas ytterligare en gång.

LEDARE REPLIK Svar på "Sluta svälja myterna om ekologiskt", 18/4.

Liberala nyhetsbyråns Joakim Broman skriver på ledarplats att EU och svenska staten satsar på ekologisk produktion för att det är "trendigt", och undrar varför.

Det hade vi också undrat om det var bara på grund av att konsumenter efterfrågar ekomat som politikerna bryr sig. Nej, anledningen till varför det finns en bred politisk enighet kring en fortsatt ökning av eko-produktionen är att det är bra för samhället som helhet.

Det finns tydliga samband mellan ekologisk produktion och både ökad biologisk mångfald och minskad mängd farliga ämnen i naturen. Det är viktiga samhällsnyttor som skapas av ekobönder i hela Sverige.

Att som ledarskribenten vill, tillåta GMO-grödor för att de "kräver mindre kemiska bekämpningsmedel" är ett bakvänt resonemang. I ekoodlingen får vi

fram högkvalitativa livsmedel utan GMO:s, helt oberoende av de kemiska bekämpningsmedel som han syftar på. Vad gäller tillgången till mat, så är det snarare våra matvanor, logistiken och fördelningen av mat i världen som skapar problem. I en studie från 2017 i Nature Communications kom ett stort antal europeiska forskare fram till att ekologisk produktion, tillsammans med andra strategier som att minska matsvinn och att dra ner på köttkonsumtionen, kan föda en växande befolkning.

Ekologiskt lantbruk ger också samhällsekonomiska vinster. Med en fortsatt ökad svensk eko-produktion skapas jobb, ökade intäkter i hela samhället och bättre lönsamhet i svenskt lantbruk som helhet, visade senast ett LRF-projekt i slutet av 2017. En ökad andel ekomat i de offentliga köken ökar också andelen svenskproducerad mat, enligt Ekomatcentrum 2017. Samhället tjänar också in pengarna genom de extra momsintäkter som försäljningen av den högre prissatta ekomaten genererar. Bromans oro över de pengar som tas ur statsbudgeten för att "subventionera" ekologisk produktion är därmed obefogad; ekostöden innebär en investering i jobb och tillväxt i hela landet.

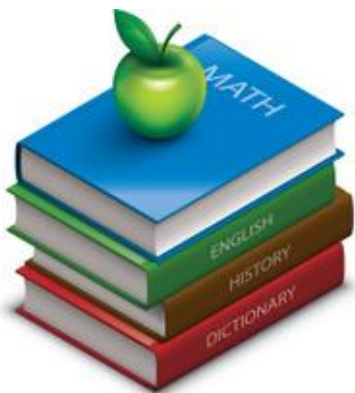
Domen mot Coop om Ekoeffekten har förvirrat många. Men den handlade snarare om att reklamen överträdde marknadslagstiftningens principer om redlighet i hur resultaten visades och att det var för få fall i Coops egen studie. Det är viktigt med en tydlig lagstiftning mot vilseledande marknadsföring, inte minst för att bevara förtroendet för våra produkter. Grunden till det höga förtroende som Krav och ekologisk mat har ligger i tydliga regler och kontroller av oberoende certifieringsorgan – långt fler kontroller i hela kedjan än annan mat.

Anita Falkenek, vd Krav

Bengt-Åke Karlsson, ordförande Ekologiska Lantbrukarna Östergötland

Källa: MVT- Motala & Vadstena Tidning, 24 april 2018

Samband med låg utbildning och en kortare livslängd

Folkhälsan i Sverige är god i ett internationellt perspektiv och utvecklas positivt för de allra flesta. Men för vissa grupper har utvecklingen gått långsammare eller stått stilla. Det visar Folkhälsomyndighetens nya årsrapport.

Ojämligheten i hälsa visar sig bland annat i medellivslängd, där skillnaderna i återstående medellivslängd vid 30 års ålder är 6,2 år mellan personer med förgymnasial respektive eftergymnasial utbildning. Skillnaderna mellan utbildningsgrupperna har ökat 2006–2016. Årsrapporten visar också att psykisk ohälsa är ett fortsatt stort folkhälsoproblem. Särskilt tydligt är det att kvinnor rapporterar nedsatt psykiskt välbefinnande. Suicid är däremot vanligare bland män, och bland personer med förgymnasial utbildningsnivå.

Folkhälsomyndigheten har regeringens uppdrag att årligen lämna en rapport om utvecklingen av folkhälsan och dess bestämningsfaktorer. Folkhälsans utveckling – årsrapport 2018 ger en övergripande nulägesbeskrivning av folkhälsan i Sverige och dess bestämningsfaktorer i olika befolkningsgrupper, och där så är möjligt redovisas även utvecklingen under den senaste elvaårsperioden.

Rapporten synliggör olika aspekter av den ojämlika hälsan och dess bestämningsfaktorer och stödjer därmed arbetet för en jämlik hälsa.

Källa: Folkhälsomyndigheterna, 14 mars 2018

Är maten på tallriken klimatsmart?

Maten som vi äter ska gärna vara både näringsriktig, god och hållbart framställd. Världsnaturfonden (WWF) har nu lanserat en ny tjänst "Matkalkylatorn". Genom att ange vad som finns på tallriken ges en siffra på hur mycket växthusgaser (CO₂e) som maten bidragit till. Matkalkylatorn baseras på data från RISE och forskning från Chalmers. Den är mycket enkel att använda. Gå in på: www.matkalkylatorn.se och testa den.

Nyheter

Skräpmat vanligaste dödsorsaken i USA

Att äta dåligt är numera det som de flesta dör av i USA. Det slås fast i en ny undersökning som har studerat dödsorsaker i USA mellan 1990 till 2016. Skräpmatens ses som den största boven. Tidigare var det rökning som låg högst upp på listan.

– Våra matvanor är det som orsakar mest sjukdom, ohälsa och för tidig död, även i Sverige. Det gör de i de flesta Europeiska länderna men det tror inte folk, säger Maj-Lis Hellénus, forskare och läkare på Karolinskas livsstilmottagning.

Men enligt nya siffror från Folkhälsomyndigheten är amerikanernas dödliga övervikt inte alls någon isolerat problem. Även i Sverige lider mer än hälften av befolkningen, 51 procent, av övervikt eller fetma. Lågutbildade drabbas hårdast. Så sent som i mars släppte Folkhälsomyndigheten sin årliga folkhälsorapport, där några siffror sticker ut. För första gången sjunker medellivslängden för svenskar med kort utbildning. Dessutom syns ett ökat insjuknande i stroke hos de yngre.

Enligt statistiken från Folkhälsomyndigheten minskar dock exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar som traditionellt kopplas till övervikt. Ändå blir också vår befolkning tyngre och tyngre.

– Sverige som helhet visar på en nedåtgående trend. Men det är de äldre som minskar i dödlighet och inte de yngre. Det är lätt att missa hos vissa grupper om man inte bryter ner siffrorna.

Trots de flertaliga hälsotrenderna som får uppmärksamhet så menar Maj-Lis Hellénus att de inte gett några långvariga effekter på folkhälsan.

– Man klarar bara av en sak i taget. Just nu pratar man om att man ska undvika socker – då kommer allt det andra i skymundan. Trenderna blir lite ensidiga.

Expertens tre tips till dig som enkelt vill förändra din kost och förlänga livet:

– Tänk tvärtom! Grönsaker, frukt och bär är maten. Sedan lägger man till en bit kyckling. Just nu är det tvärtom, grönsaker är tillbehör när de egentligen borde vara maten.

– Var inte rädd för kolhydrater och fett, men välj rätt sort. Du behöver inte sluta med bröd, men välj det grova brödet. Du behöver inte dra ned på fettet, men sträva efter att använda oljor i baket och matlagningen.

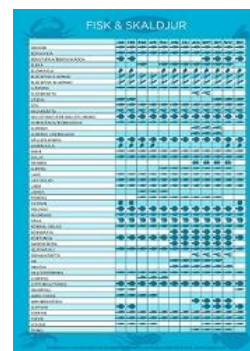
– Rörelse och kost hör ihop. Glöm inte att ägna dig åt daglig fysisk aktivitet.

Källa: Metro, 1 maj 2018

DEKORATIVA SÄSONGSGUIDER

Att frukt och grönt har säsonger då de är som allra bäst vet väl de flesta men visste du att även fisk och skaldjur har säsonger då de är som godast och bäst att äta? Dessa två dekorativa guider kan du beställa från Ekomatcentrum. Priser finns på hemsidan där kan ni också göra era beställningar.

<http://ekomatcentrum.se/kursmaterial-2/>

NYTT KURSPROGRAM

Matglädje med grön växtmat

EkoMatCentrums kursprogram 2018
för restaurang och storkök

<http://ekomatcentrum.se/wp-content/uploads/2016/10/Ekomatcentrums-kurser-2018-2.pdf>

**BOKA HÖSTENS KURSER
INNAN 31 MAJ OCH FÅ
5 % RABATT!**

UR KURSINNEHÅLLET

VI HJÄLPER ER ATT NÅ ERA MÅL

Klimatsmart och grön växtmat ger hållbara avtryck i stad och land

KLIMATSMART MATGLÄDJE I OFFENTLIGA RESTAURANGER OCH STORHUSHÅLL

1. Vad är klimatsmart mat? 3,5 tim.
2. Grön mat ger ekonomi i köket, 3,5 tim.
3. Grön mat som gillas av alla, 3,5 tim
4. Ekوماتsedeln med näringsberäkning, 3,5 tim
5. Grundläggande näringslära, 3,5 tim
6. Ursprung spelar roll – välj svekologiskt, 3,5 tim
7. Livsmedelssvinn, 3,5 tim
8. Uppföljningsträff, 3,5 tim

GRÖN MATGLÄDJE I SKOLA OCH FÖRSKOLA.

1. Grön matglädje för vuxna, 1,5 tim
2. Workshop på temat grön växtmat, 2 tim
3. Matlagning med grön växtmat, 3,5 tim
4. Grön matglädje för barn, 1-2 tim

TEACH THE TEACHER - KURS FÖR BLIVANDE KLIMATPEDAGOGER

1. Klimatsmarta matvanor, 3,5 tim
2. Workshop 1: Verktyg och pedagogik för klimatpedagoger, 3,5 tim
3. Workshop 2: Presentationer och upplägg, 3,5 tim

FINGERFOOD - DEN SMARTA LUNCHMATEN I FÖRSKOLAN OCH SKOLAN

1. Klimatsmart matval, 3 tim
2. Grön ekovego ger matglädje med barnens favoriter, 3 tim

VEGETARISK MATLAGNING MED PROFESIONELLA EKOVEGO-KOCKAR

1. Grön mat som gillas av alla, 4 tim

HÅLLBAR MAT I HEMKUNSKAPEN

1. Klimatsmart och hållbar mat i hemkunskapsundervisningen, 3,5 tim
2. Klimatsmart matlagning inspiration för lärare, 3,5 tim

VÅRA KURSLEDARE

MIMI DEKKER

EVA FRÖMAN

LOTTA BRINCK

ULRIKA BRYDLING

ERIK MÅNELD